

Манастир Светих Арханђела код Призрена – страдални и на небо вазнесени храм

Поред свевидећег ока Божијег, које никада не спава, на небеском своду, како каже Свети владика Николај, има више очију неголи звијезда, а то су очи анђелске. И, никакав зид, никава завјеса, ни људска намјера не могу од тих очију сакрити догађања и збивања овдје, на земљи. Да анђели Божији, као јаке духовне силе непрекидно надахњују овај наш људски свијет, и да су непрекидно у општењу са нама, свједочи и овај древни манастир, крај царског града Призрена, на заравни међу стрмим литицама, који је, на темељима старе цркве посвећене "војводама небеских сила" – арханђелима Гаврилу и Михаилу, подигао, средином 14. вијека, као своју дивну задужбину и гробну цркву, Душан Силни, цар Срба и Грка, када се Српско царство налазило на врхунцу своје славе и моћи, посветивши га истим бестјелесним силама – Арханђелима, чуварима вјере хришћанске и вјесницима најрадосније вијести од постанка свијета.

И овај древни српски манастир, као свједок велике славе, али и страшног седмовјековног страдања православних светиња и људи, данас опасан, као неко изоловано острво, бодљикавом жицом, свето је мјесто, мјесто које својим рањеним бићем открива и

посвједочује, без прекида и кроз вјекове, велику тајну Божију, ону тајну коју је Свети Архистратиг Гаврило јавио Пресветој Богородици Дјеви Марији, када јој је објавио велику радост да ће родити Сина, да ће му надјенути име Исус и да ће Он бити, кроз васцијели Стари завјет дугоочекивани и најављивани, Спаситељ свијета. Ту благу вијест и ту велику и свету тајну, сакривену од овога свијета, непрекидно открива и јавља овај благовјесник небесни, кога је Господ, заједно са осталим Својим вјесницима Анђелима, створио Духом и испунио огњем.

Широм земног шара та се радосна вијест пронијела, проноси се и понавља, па ево и у овој царској задужбини, и у овом царском граду, Призрену. Овдје гдје је утврђен апостолски престо још од древних хришћанских времена, па све до времена светородне лозе Немањића, и касније до данашњег дана, епископи призренски, или касније рашко-призренски су, заједно са народом Божијим, свједочили и проповиједали велику и свету тајну да је ономе ко има вјере све могуће, да је вјера – вјера у Живога Бога, вјера Јаковљева, *основа свега онога чему се надамо*, да је она провјера невидљивих ствари.

Само онај човјек, и они народи, који на тој великој тајни и истини Божијој, јављеној и откривеној преко Анђела и светих људи, граде своју грађевину, своју будућност, и своју срећу, само су они ти који садрже у себи и носе собом побједу, која побјеђује овај свијет.

Ја побиједих свијет

, говори Господ. Јачи је онај који има у срцу своме то и такво познање, него сви моћници овога свијета, јер је Бог та сила која освећује и просвјећује, која укрјепљује, сила која је кроз Божијег Сина сишла у овај свијет и у њему остала једном за свагда, преко Распећа, преко страдања Христовог, преко Часнога крста, и сила која увијек и изнова, преко Часнога крста, преко жртве, обнавља лице земље и обнавља људску душу и људско срце. Тако је то било, тако је то данас, тако ће то бити до краја свијета и вијека. И, благо онима, заиста, чија је

тврђа у Господу

, и блажени су они који себе граде онако како је саграђен и овај свети храм, они граде грађевине

које не могу разорити ни вријеме, ни људи, јер ништа што је свето и часно не ишчезава, него се уграђује у вјечну и непролазну, за наше очи невидљиву, Божију грађевину.

Наравно, само онај народ, и оне душе, и она срца, који се темеље на овом крајеугаоном камену, кога људи и земаљски народи избјегавају и одбацују, може имати будућности. Тај крајеугаони Камен, Христос Бог наш, камен је темељац Косова и Метохије и свих светих српских простора, и све дотле докле буде било људи који ће на Њему градити, и који на Њему граде своју грађевину, свој живот, своју судбину, дотле ће и Он бити са њима и они са Њим, све дотле докле се не одрекну Њега да би се онда и Он одрекао њих пред Лицем Онога Који Га је послао; дотле ће они који су Његови бити стамени, тврди, непоколебљиви. Јер, Господ је рекао: *Ко мене исповиједи пред људима, и ја ћу њега исповиједити и признати пред Оцем мојим. А, ко се мене одрекне пред људима, и ја ћу се њега одрећи пред Оцем Небеским*

Ово сабрање свето, на овом распетом мјесту, и у овом распетом и на небо вазнесеном храму, кога је на земљи разорила агарјанска рука и чије је камење уграђено у Синан-пашину џамију, у центру царскога града Призрена, потврда је да се ми нијесмо одрекли Бога и Његове силе, да ми темељимо себе, своје биће, своју историју и судбину свога народа на Њему, на том најтврђем крајеугаоном Камену од искони свијета, на коме су сав свој живот, свој рад, своју политичку и државничку дјелатност, и своју духовност темељили сви Немањићи, па и ктитор овога светог храма, цар Душан. На том темељу је утврђена и мученичка смрт арханђелског монаха Харитона, који је и замонашен овдје, одмах послје поновног успостављања монашког живота у манастиру, а који је отет у Призрену 15. јуна 1999. године. Његово раскомадано тијело, без главе и кичме, пребијених руку и ногу, и избоденог срца, убијељено мученичком крвљу, лежи у порти манастира Црна Река.

Манастир Светих Арханђела код Призрена на Косову, велика и славна царска задужбина, у којој је некада живјело око двјеста монаха, вјековима је самовао и чекао калуђере који ће у њему душу утврдити, напојити је водом вјечнога живота, истином Божијом, овдје се просветити, и вјеру у своме срцу умножити, да би на тој вјери градили

себе, и да би се на тој тврдој Божијој вјери градила и обнављала Црква наша и народ наш светосавски на овим светим просторима, обновом неуништивом, силом Божијом непобједивом и непролазном. Ето, слава Богу, обнова је, иако мукотрпно, почела, па нам и не остаје ништа друго него да са вјером у Божији наум са нашим народом, чекамо боље сјутра. Благословимо зато Господа, Који нас је удостојио да се сабирамо на овоме светоме мјесту да прослављамо Светитеље и Мученике Божије, благовјеснике велике и свете тајне Његове, велике српске задужбинаре, и кроз све њих да прославимо име Пресвете Тројице, Бога Љубави, Оца и Сина и Духа Светога, Кома нека је слава и хвала у вјекове вјекова. Амин!

*Беседа Митрополита црногорско-приморског и тадашњег мјестобљуститеља
Рашко-призренске епархије Амфилохија, на манастирској Слави Светих Архангела, 26.
јула 2010.*